

ИВАН ДАВИДКОВ

ТАНЦ

НА КИПАРИСИ

Стихове

1975, ПЛОВДИВ
ИЗДАТЕЛСТВО „ХР.Г.ДАНОВ“
Основано през 1885 година

Мелодия за флейта

1.

Къде остана ключа – да отворим
вратата на това огромно лято,
което виждам под дъжда и здрача
подобно стара и безлюдна къща
с ръжда по бравата и прах по стъпалата?

Полека да се изкачим до зноя
на нощите, до думите, които
със тласъка на риби се докосваха
до нашите тела, до нежността ни,
до устните, останали без дъх.

Тогава зрееше на двора нарът
и стаята бе пълна с тънък здрач,
който те правеше неуловима
като движение на нощен пясък.

И аз докосвах тялото ти, както
селяк докосва хълмовете пролет

и неговата длан долавя как
лозята се изправят, за да срещат
косите си зелени
с дъжд и вятър –
и в тяхното движение усеща
езическия вик на гроздобера
и танца на червените вихрушки.

А в полунощ се връщаха от кея
рибари и подпираха на прага
кошове, през които се процежда
потрепване на бездни и на риба.
И нарът бавно тръгваше в небето –
защото беше късно, а луната
не бе изгряла още над света.

2.

А ти переше старата ми риза.
Сапунът беше бисерен в дланта ти.
В косите ти шумеше тънко бриза
и святкаха на лодките платната.

Долавях разговора и смеха ни
сред пияната със цвят на изгрев летен
и гледах как се мъчи да потъне
една милувка моя
под ръцете,
между чиито пръсти се изцежда
простор, надиплен от стада и дюни –
една искрица пот, една надежда
и лъч от южното небе на юни.

Шумеше крехко пияната пред мене
и делникът на дъното лежеше
ведно с усмивката ти кадифена.
И странен празник у дома ни беше.

Два облака вървяха по корниза —
небето за постеля ни ги прати.

А ти переше старата ми риза —
сапунът беше бисерен в дланта ти.

3.

Тая нощ изгоря един самолет.
Беше толкова високо, че никой не го забеляза.
Въглен от него падна в съня на едно дете
и то заплака, сякаш е ранено.
Бащата беше много уморен и не го чу.
Майката също спеше, наметната със своите грижи.

А тая нощ небето беше пълно с музика –
толкова много музика, че не можеше да я побере.
Пушекът на самолета беше музика,
предсмъртното му свистене беше музика,
некрологът, закачен на небето
с четири звездни кабърчета, беше музика –
защото с тоя самолет пътуваше
един симфоничен оркестър
заедно с цигулките, които имат плавните извивки
на конска шия,
заедно с флейтите, където спи по един пъдпъдък,
заедно с контрабаисите, в чиито хралупи се тули
по една буря.

Пепел на мъртви симфонии кръжеше из безкрая
и падаха като монети над дланта на просяк
новолунията на тънки венчални пръстени.

На сутринта, когато те погалих,
усетих в косите ти мелодия на арфи.
Докоснах раменете ти –
и дланта ми се хлъзна по лака на цигулката,
и чух бисерно шумолене на дъжд,
когато ти се отдалечаваше от мене.
Походката ти, усмивката,
сянката, която се местеше по рибарските мрежи –
всичко беше музика.

Такова ли чудо можеше да стори
един изгорял оркестър –
прашинка от всемира,
за която бе заплакало в съня си едно дете,
улучено от звезден куршум право в сърцето?

4.

Изпраните дрехи люлееха нашия дом.
Въжето свистеше и скърцаше глухо балконът.
До своята празна каруца процвилваше конят
и пътят се качваше към вечерта мълчешком.

Домът не отлиташе – тъмен, споен с чернозема,
споен от изчезнали стъпки и смях на деца.
Вървяха край портата чайки и летни слънца,
които след нас към могилната пръст ще поемат
и пак ще се върнат, защото на белия свят
са нужни човешката обич, вика и сълзата...

И може би в моята мисъл – или над вратата –
скриптеше безмилостно нощем един дървояд:

“Дома заключете – забравата мълком ще влезе
през зирка от гвоздей, през цепка на стара греда.
Зъбът ѝ ще стърже по вашия пристан железен
и вашите чувства не ще пощади от ръжда.

Дарява ви с ден и с крила безпощадното време,
а после над всичко се спуска нощта мълчешком.
Кое то ви дава мигът, вечността ще го вземе...”

Изпраните дрехи люлееха стария дом.

5.

Ти, който мислиш, че си господар на обичта,
че вечността те е дарила с нея,
видя ли птиците, които се извиха
над пожълтелите лозя и над дима
на къщите рибарски? Чу ли как горяха,
подобно съчки, сенките им върху пеещия огън?

Познавах аз един човек. Той всяка сутрин палеше
огнището си с въглен от зората,
а привечер протягаше над пепел и мълчание
ръцете си – и го пронизваше студът на сивото море. –
Защото пепелта на изгорелите слънца
не може да затопли никого...

И ти ще се завръщаш пак по тия брегове,
от сянката си само придружаван.
По дюните мъгливи ще се стича пясък.

(А може би това е глас забравен, който те сподиря
и самотата ти във него се забива —
парче от остра раковина?)

Ще се люлеят чайките — седефен листопад
върху вълните. Ще те брули бризът.
И ти ще се отдалечаваш от брега, от себе си.
Вдън хоризонта ризата ти ще белее,
закърпена със спомени.

6.

И тогава дойде часът на огъня. Мътночервени
въглените му бяха като очи безсънни
под клепачи от пепел.
Обгръщаха ни печал и бдение.
В прощалната нощ
огънят искаше да бъде буден – докато разсъмне.

Аз му казах: “Легни си вече, огън,
подложи под главата си длани златни,
завий се с безмълвието на нощния път
и сложи за възглаве
бавното приближаване
на морето необятно
и стъпките на деня,
който се отдалечава.

Заспи, на нощта отдаден,
слей се с небитието.

Ти не можеш от света да изчезнеш,
както изчезваме ние.

Твоята майка – зората –
ще те поведе бос по небето,
твоят баща – залезът –
златни обувки ще ти ушие...

За да не чуваш стъпки,
вълната на пръсти крачи.
Бавно се отдалечават
влакове и бърда.
Твоят сън върви над нас
син като здрача,
нозете му са от вятър,
сърцето му е звезда...”

...А над хълмите нощна птица
за мъртвия огън плаче.

7.

Ще отпътуваме привечер
с един стар пътнически влак,
ще минем край сòлниците, чиито квадрати
приличат на прозорци със стъкла от небе,
ще минем край много перони
и на всяка спирка при нас ще се качва
мъждукане на лампи и цвилене на коне.

Когато заспиш
и душата ти стане прозрачна
като оголелите дървета на отсрещния хълм,
ще видя през нея,
че по пътя между стърнищата
се задава едно дете –
може би наше,
може би на някой облак или на звезда...

То върви по пътя, в ризка от роса,
с косица, изпредена от ухание на теменуги.

Смее се. Свети...Ще пламнем ли от него
и ще се слее ли
пепелта ни?

Смее се детето. Коловозите бодат босите му нозе.
Денят и Нощта го водят за ръка.

Бдение

Лястовици

Ще се издигат лястовиците,
ще плува сянката им по реката бяла,
тревожно ще кръжат, а после, кацнали на парапета,
ще ми изпеят на раздяла
една прозрачна песен –
и аз през нея ще съзря как се задават
откъм кръгозора дъждовете.

И ще ме обградят баири и полета голи.
Ще хлътне небосводът – мрачен и студен.
Но лястовича песен, закачена върху клоните
на старата топола,
като искряща паяжина цяла зима ще трепти над мен.

През стаята ми ще се стрелкат лястовици,
ще зашиват
деня с нощта. И нишка ще им бъде тънкият капчук...
И някой ден ще чуя над вратата мълчалива
един отдавна чакан звук.

Това е моето гнездо разбудено, това е
гласът на облаците! И ще видя умилен:
под черните греди на стряхата сияят
две голишарчета.
И цялата земя – в очите им – върви към мен.

Далечен вик

В памет на Пабло Неруда

Все още беше слънчев есенният ден
и над сонетите за любовта
витаеше дъхът на зрели праскови.
Все още влакът, който отминава към Темуко,
гърмеше весело по дългите мостове
и на платформата,
като работник от селитрените мини,
седеше уморен дъждът.

А аз не знаех,
че танковете вече душат въздуха
със муцуни стоманени.

Все още в стадиона на Сантяго
не бяха влезли изстрелите и войниците
и не седеше по скамейките страхът.
Все още стонът на пленените не беше вързан
с бодлива тел. И Виктор Хара
не бе изпял предсмъртната си песен,

положил своята китара в дланите на вятъра,
защото няма пръсти, за да я докосне.

Все още беше слънчев есенният ден
и аз не знаех,
че щик се вдига към сърцето
на последната ти песен...

Всемир

Пиша ти на третия ден от нашия полет.
Моливът излита от ръката ми, кръжи и не пада.
Помниш ли: така излитаха скакалците миналата пролет
от ливадата при водопада.

Радиото свисти. Ветрове лудуват.
Напразно човешки глас диря.
Прелитат комети и кацат да нощуват
по клоните на всемира.

А под тях едно житено зърно, изтървано
от шепата на небесата,
свети розово, кадибяно –
това ли е Земята?

Там ли е нашият дом? Там ли дъждът блести по прага?
Там ли зората се мести заедно с прозореца отворен?

...Млечният път в безкрая бяга
като прах подир кон от нощта пришпорен.

И остават след мен светлинки на гара –
съзвездия опалови, съзвездия сини,
но няма куфар на перона, нито стрелочник с фуражка стара,
нито мост, дето ехото на влака да премине...

Ти, който ми обещаваше вечност и власт над всемира,
върни стъпките ми на земята,
при вратовръзката върху облегалката на стола,
при чашата бира,
при сянката на нощната лампа над кревата.

Да усетя как сутрин се будят крайпътните врати,
как стъпките се отдалечават, как хладно ме докосва
яката на балтона.

Да ме лъхне мирис на чай и да чуя как лъжичката звънти
над прозрачното резенче на лимона...

Там планината постила сянка и сънна връз нея ляга,
там горски извор свири на флейта от буков корен.

...А аз съм наказан с безмълвие.

И Млечният път в безкрая бяга
като прах подир кон от нощта пришпорен.

Кактус

Срещнах в Кавказ един столетник.
Беше толкова стар,
че спомените му охкаха
от умора и от болка в ставите,
когато ги повикваше из далечината
на преживените години.

Той беше научил езика на всички птици.
Умееше да разговаря с ябълките и камъните.
Когато седнеше на хълма,
облачета се събираха като внуци край него.
Корените чуваха стъпките му
и го чакаха търпеливо безброй години. —
Мислеха, че се е запътил към тях,
за да започнат своя безкраен разговор.
А столетникът отминаваше по следата
на нечий детски смях,
светнал между тревите.

Една нощ кактусът,
не цъфтял цял век,
вдигна своята висока свещ
в дома на стареца.
Пламъкът ѝ се люлееше от кавказкия вятър
и се готвеше да поведе сетния дъх на тоя
древен човек

между лая на кучетата,
през ехото на клисурите –
към тишината и забравата.

А тъмното тяло на столетника
потрепваше от сънищата
като камък в планинска река,
гъделичкан от стрелкането на пъстърви.

Старецът виждаше през цвета на кактуса
един овчарски огън,
който помръдва под шепите му
и се мъчи да застане на крехките си крака
като агне новородено.

Съмваше –
и вятърът идваше да духне свещта на кактуса.

Бдение

В памет на Петър Тодоров

С какво си бил богат? С умора и трептене
на нощно пламъче по залъка корав.
Растяха посеви. Изгниваха стърнищата студени.
Под плазовете пееше платиновата сплав
на зимата.

От нея пролетта ковеше накит за реките.
А ти вървеше – беден като бог
под пламъка на тоя кръгозор широк
и под гаданието на звездите.

Стада се спускаха по хребета на планината
като видения. Избликваше от кладенците тишина.
И луташе се вечер по дланта ти
на сините села изчезващата светлина.

И ти ли подир тях отмина? Пътят е разкалян
и разровен.
Обхождат ме следи и към безкрая се отправят.

Дали ще ми прошепнат името ти голите лозници
в ден дъждовен,
или са много стари вече и започват да забравят?

Пред мене косовете, черни като въглени,
от залезния огън запламтяват.
Цигара ли, от тях припалена, посветва
в тихата далечина?

Аз искам да те зърна там, но виждам:
твоят ден в безкрая се смалява,
наметнал върху рамото си сянката
на каменната планина...

Коне, яхнати от дъжа

Вечер конете се спускат по склона –
рижи светкавици. Как да ги спреш?
Изпод копитата тежки се ронят
глина и цвилене, мрак и ехтеж.

Огън от техните стъпки извира.
Но до реката, дошъл изведнъж,
вдига огромни ръце и ги спира
старопланинският есенен дъжд.

Техните гриви със длан посребрява,
люшка ги с екот на тежки води
и на жребеца най-пъргав дарява
сребърни, тънко звънтящи юзди.

С него стремглаво дъждът ще препуска
между стобори и сънни врати,
мрак под копитата бързи ще хруска,
брулната шума отвред ще лети.

А пред зори ще отпусне юздите
и ще поседне на облак бухлат,
за да постопли в жарта на звездите
своите длани, червени от хлад.

Беларуското село Хатин

Ако не е била тая мартенска заран на 1943,
ако под нежния пукот на брезовите клони
не са залитали есесовски мотоциклети
и в калта не са замесвали писък боксуващи камиони,
нямаше да вървя сега по трева изгоряла,
нямаше да се стича по лицето ми дъжд,
напоен с глухота,
и брезовата горичка бяла
нямаше да ми прилича на недовършена рисунка
върху черния лист на нощта.

Нямаше да зная, че пъдпъдъци мътят пролет
до гробове на мъртви села, сред бушуване
на треви луди,
че детски души се молят
да станат пеперуди.

Нямаше да зная... А нощта ме обгръща.
Гори из полетата люляк син.
И лежат по гръб мъртвите къщи
на беларуското село Хатин.

Аз виждам очите им от стаята на хотела.
Среднощ е. Асансьорът свисти така,
че люлее стените. И пътища, от прах побелели,
изтупват пред вратите му своите черни крака.

Може би искат да се качат при мене,
може би искат да доведат
ковача колхозен, върху чиито длани студени
мъртъв лежи синът?...

Асансьорът свисти. Асансьорът не побира
раменете му ъгловати.
Огледалата тъмнеят от ватенката корава.
Ковачът се качва по стъпалата
и остро скриптят чугунените му стави...

Иконописецът

Когато изписвах стария манастир,
беше есен. Стените синееха. И аз рисувах сякаш по небето.
През прозорчето се виждаше един гол баир,
по който вървяха – черни като монаси – дървета.

И светии вървяха по грапавите стени –
между облаци се провираха, до слънца седяха.
Едни – побелели като планини,
други – тъмни като селяните,
които през август отсрещните ниви оряха.

Вечер лягах пребит от умора. През прозорчето
надничаше планината бледна.

Скриптеше под мене нарът студен.
И виждах как до трапезата бедна
сядат да вечерят светиите, рисувани от мен.

Вечерят с моя хляб, от моето вино пият,
по коленете им черни трохи се ронят

и свети до олтара – със златни зенгии –
на някой божи угодник конят.

А четките ми лежат на пода като есенна трева сиви.
Колко глух и печален е планинският край!
Иска ми се да викна: “Боже милостиви,
намери ми малко място в твоя рай!

Само ехо на сипеи ме огражда.
Облак се къпе в реката – бял и нежен като жена.
Утоли моята жажда
с дъжд небесен, с облачна виделина...

Но аз съм грешен човек, Боже всевластни.
Дай ми дни – да се порадвам на своите грехове,
на безумния порив през нощите ясни.
Остави ме в ада на моите цветове.

Дай ми дни – от умора да падам, да бълнувам.
Дай ми луди видения. И аз всичко свое ще ти дам.
А когато започна Страшния съд да рисувам –
и за себе си място ще намеря там...”

Изгнание

Пътят на изгнанието ни доведе
на далматинския остров Хвар.
Един септемвриец

Изгнаникът има огромна къща
с греди от облаци и покрив от синева.
Вратите ѝ вечер скърцат – тогава вятърът
на остров Хвар се връща
и сяда върху есенната трева.

Ти, който носиш една засъхнала сълза на бузата
и прах от пътища върху устните,
протягаш ръце към залезния огън.
Маслините слизат по пътя, съпроводжани
от стражата на кукурузите,
и гласът на морето е тежък от здрач и тревога...

Всичко остана зад хълмите.
Там земята от Дунав до Ком е огромно огнище.
От облак в облак ударен камбанен звън се люлей
и пука, корава като стърнище,
брадата на обесения поп Андрей.

Там боси села нощем своите разстреляни рожби дирят.
Горите ги съпровождат и с черни хралупи вият.
Там погребани селски музики в петляни утрини свирят
под бродове леки, под тежки кории...

Падналите не са видели погрома. Над очите им
дим не кръжи.
Като кръв се е запекла върху устните радостна дума.
Свободата в сърцата им мъртви лежи
заедно със куршума.
Те ще я пренесат през всички легенди, през всички зори,
както са носили върху дланите си роса искряща.
Няма да чакат почести, нито слава, нито пари –
подвигът с какво друго, освен с обич,
трябва да се заплаща?

До тия мисли мъчителни ще застанеш след години.
По главоломната им стръмнина ще се задъхва съвестта.
И ще виждаш безименните гробове
по септемврийските рътлини –
най-високите паметници на света.

И ще виждаш, че твоят богат дом овехтява,
че леглото полирано скърца
като изгнанически нар...

Няма го вятъра, който свистеше тогава
в пепелявите маслини на остров Хвар.
Няма я болката. Няма я целебната рана.
Няма го изстрела на прибоя, който те буди: “Стани!”

И не лежи на пясъка късче пяна
като писмо от родните планини...

Това ще бъде след години. А сега си безмерно богат,
защото нямаш нищо
освен страданието за разстреляните и копнежа да се
върнеш пак...

Оголели гори вървят по пепелища.
Планините сънуват мрак и сняг.

Защо не помръква далнината? Защо не заспива сърцето?
Конско цвилене дълбае сънят ти и го свлича
по сипея стар.

Вървиш към смъртта и надеждата.
И като клечка кибритена свети
в синята шепа на морето
далматинският остров Хвар.

Смола от кедър

Нощни влакове

Влакове под дъжда – ек на релси и свистене на пара –
за къде пътувате – в нощта – без нас?
Коя ще бъде вашата последна гара:
нейната сълза или моят прощален глас?

Какво отнасяте към безкрая,
където се губи вашата следа?...
Вагоните са пълни със сънища. И над тях витае
апокалиптичната музика на дъжда.

Пътува нашата първа среща – длан в длан – тишина.
Аромат на суха трева и на лято.
Пясък, издълбан от обич – и луна,
седнала да кърпи на рибарите платната.

Пътуват кипарисите под Солун. Заливът подхвърля
шапката си искряща.
Помниш ли Акропола под залезния дим?
От тласък на буфери споменът се поклаща.
Да не го будим. Да помълчим.

Бях ти обещал мостовете на Сена –
под тях сега есенните дървета към зимата плуват.
Само зоопарковете са златни в нощта студена,
защото лъвовете своята Сахара сънуват.

Бях ти обещал Венеция – удар на весла
и край тях – твоята танцуваща усмивка,
синя от морето.

Вълни се надигат. И сивеят водорасли
в мътната мъгла,
подобно плесен върху фреските на Тинторето.

Среднощният дъжд всичко ли ще отмие,
всичко ли ще отнесе?
Мостове потръпват под колелата, сякаш ги тресе...

Еднички реални, в мушамите си черни
железничарите вървят.
По раменете им мокри град нестигнат се мерне,
кон се хлъзне, заклатят се сенки фенерни,
и отново – само дъжд,
само път,
над който буферите скриптят...

Смола от кедър

Очите с цвят на есенно море
ще избеляват бавно в паметта ми
и твоето библейско име с дъх
на кедрова смола и на пустини
ще трепка като светлинка на свещ
и ще изчезва между дървесата...

Детето на човека със лулата,
което веселеше твой дом,
ме срещаше с очи големи и уплашени
и се улавяше, за да не падне,
за сянката ми или за смеха ми.
Балконът се люлееше от ударите на нощта,
която го заливаше. И дрешките изпрани
вървяха като чайки по перваза.
Мъжът с лулата сядаше да слуша Бах.

Върти се плочата безкрайна на нощта и ме е страх,
че може музиката да изчезне безвъзвратно.
Очите с цвят на есенно море

да ме облъхнат с хлад на голи дюни
и в мене да остане само дъх
на кедрова смола и на пустини.
Момчето да върви по спомена за мене,
по дребните трохи от моя смях,
останали на пода. Да ме търсят
големите уплашени очи...

Домът ще е заключен. Ще мълчи.

Но със една стотинка заплатил
минутното приятелство на асансьора,
когато ми е тъжно, ще се качвам
на вашия етаж, където ти не спиш
и лампата безсънна плавно плува,
люляна от нощта – като медуза
под водораслите високи на пердето.

По бравата ще лепне здрач и прах...

Мъжът с лулата ще сънува Бах.

Пишат любовни песни

Пишат любовни песни старите поетеси,
с някаква странна нежност викат далечния миг.
Няма следи на прага. Няма над тъмни завеси
нито усмивка прощална, нито безпаметен вик.

Между писма пожълтели, четени в час на раздяла,
сгъвана и протрита, толкова обич лежи...
Само понякога, светнал в тъмния гланц на рояла,
със пеперудена плавност валс на Шопен кръжи.

Спомня за луди нощи, ласки и изневери.
Дим на камини, свещи с мѐрава светлина.
Метната рязко на стола, свилена рокля трепери
и дъх до дъха потръпва подобно грѣб на сърна...

Затуй те пишат песни, вгледани нейде далеко
с такъв неистов порив – и нежен, и жесток.
Нощният град ги зазижда – ъгъл, фенер, аптека –
както във оня кратък, трагичен стих на Блок.

Но те разбутват стените, за да спасят п о е т а.
И всяка от тях прилича на стара, тъжна жена,
която е изгървала своята златна монета
между треви огромни, в бездънна пукнатина.

Техните бръчки потъват в строгото огледало,
с бавни талази люлеят ехото на песента.
А любовта им маха с кърпичка избеляла
нейде отдън сълзата, капнала над света.

Думите

Когато си спомняме преживяното, думите ни приличат
на стара риза –
поизмачкана, с дъх на отминали дъждове,
с ехо от песен на синигер, заскачало по корниза,
по утринните гласове.
Приличат на пръстен, носен от жена любима –
потъмнял, с камъче като капка, по която се стичат небесата.
Може би възрастта е виновна, но когато седнем
с някой близък или с приятел,
по-често казваме “имаше” отколкото “ще има”.

Имаше едно море,
имаше път, който се качваше между жужене на пчелини,
имаше бриз, който обичаше легнал по гръб
върху вълните да се люлее,
имаше зора, през чийто брод никога вече
няма да минем

и да се приведем, за да се поклоним на своя ден,
отразен във нея.

Ние сме наети работници на един господар,
наречен Спомен,
и когато вечер си лягаме с болка, надежда или утеха,
оставяме нашите дни да висят в дома му огромен
като проядени от молеца на слънцето дрехи...

Литовска катедрала

В очите ни бавно се качва шумът на морето.
Глас на орган – и сводът излита над нашия сън.
И става прозрачен гранитът. И виждам как светят
петите на синия дъжд, който скита навън.

Съзирам през тия стени дървеса оголели – и в здрач
припламват коне, изваяния от далнина и от бяг.
Кой се лута след тях? Там вечерната песен
през дюните крачи
и своите мрежи ехтящи раздипла по голия бряг...

Нека пясъкът бди над съня ви, литовски зидари!
Вие сторихте чудо – дълбахте темели с длета
на балтийски вълни,
вие вдигахте към небесата не вар, а сребро
от пристанища стари
и от звуци на орган иззиждахте тия стени.

Нека спомен за вас, утаен в кехлибарното лято,
като тънка зора ме обгърне, когато поема на път...

И се носи над мен глас на орган – светия,
поел в небесата,
и през облака – негова нимба – звездите блестят.

Любов

Когато се качвах по тъмното стълбище,
мислех, че тя ме обича,
и чувах как с тънко звънтене гласът ѝ
в ключалката се превърта —
да ми отвори.

А когато я прегърнах, усетих
чужди думи под нейното възглаве —
те помръдваха като смачкана трева,
в която е заспал вятърът.

Исках да ѝ кажа:

“Знаеш ли колко дълго пътувах до тебе!

Влакът разполови нощта
и в бездната между релсите изтървах
залеза и съня си...”

Тя ми рече:

“Защо като котка ме галиш? —

Дланта ти е цяла в искри...”

Някой друг беше идвал при нея.

Дрехата му висеше на закачалката в ъгъла.

Тя ми рече:

“Забравил си е палтото месецът...”

Чувах мелодия на флейтист.

Той свиреше зад стените
и звуците му я събличаха,
сякаш имаха сребърни пръсти,
трескави – като моите.

Лежаха чуждите думи – смачкана трева, –
но аз не ги усещах вече,
и до тях се дipleха нейните дрехи –
прозрачни като змийска кожа.

Янтар

Сред гръм на релси, който миг не спира,
сред глухи от мазута гласове
седях на масата до чаша бира
в безкрайните среднощни часове.

И тая груба чаша бе успяла
лъчите на нощта да събере
като отломка от янтар, лежала
по дюните на Северно море.

Перонът беше сив. И беше стара
запялата във ъгъла жена.
По струните на нейната китара
течеше дим и мътна светлина.

А аз желяех да я видя златна
на чашата през гъстия янтар.
А аз желяех с радост непонятна
да възкреся предишния ѝ чар,

да върна порива ѝ – свят и грешен,
да върна най-щастливия ѝ ден...

Ала до нея вятърът стоеше
и бе недружелюбен и студен.
И я ревнуваше от тая среща.
А тя седеше в сив, износен шал
и струните си спомняха за нещо,
което ме пронизваше с печал...

Напевът спря. Премина помежду ни
скриптеж на влак и дъх на далнина.
И аз видях по сетните ѝ думи
изчезваща в безкрая светлина.

Вечерният час

* * *

Наивен бях навярно през ония дни, когато мислех:
най-хубави са невидените от мене градове.
Не сяда прашния ми ден по техните чакални
и пейките в градините не са застлани
със вестници или с умора на работници.
А стари гарови часовници безмълвно не кръстосват
стрелките си зад гърбовете на изчезващите влакове,
за да нарежат времето на дни и нощи,
на срещи и раздели.

И аз не бързах да изгубя тия градове...

Наивен бях навярно през ония дни, защото
сега над мен вали огромен сняг и влакове препускат
край гари с имена на птици
и на съзвездия. И ми се струва, че пътувам
направо към зората.
А на една далечна гара

ме чака обичта ти, цяла в сняг,
със степен вятър вместо шал на раменете.

Криле на птици или релси ще ме отведат при нея?...

Наивен бях навярно през ония дни.
Сега се връщам. По прозорците на всички гари
сивее, заледен, дъхът на пътници.
Изгубеният град лежи дълбоко в мене.
Вървете, водолази, мълчешком по дъното,
за да го зърнете като потънал кораб,
във който всичко е на мястото си –
даже корабният дневник,
и старата лула на капитана.
И гребенчето ти, извито като новолуние, е там,
и твоята усмивка е залепнала за огледалото
подобно късче от корал.

Ах, тя на въглен някой ден ще се превърне!
Той ще разпалва всичките прозорци на изгубения град –
и аз в сърцето си ще нося
спомен
за небе...

* * *

Да си припомним за мостовете на старите реки,
за жътвите, които нощем си говореха със сенокоса,
за тайната любов на рибите и отразените звезди,
за нашите лица отплували към сините морета
и към забравата.

Възпоминания, пронизани от изстрели на чучулига.

Лекувам раната си с прах на дни,
излитнал под копита на коне и колела на влакове —
а в нея се разпалват залези
и тя гори мъчително.

Под белега лежи една вселена.

Здрач блика от тунелите и чезне в дефилето влакът.
Нощта ще дойде, за да ни заключи
посред мълчание на планини, и в мрака
единствено прегръдката ще може да ни преведе
над бездната му — до зората,
до изстрела на нова чучулига.

* * *

А хляба, с който съм отраснал, са го месили
жени със пръстени пиринчени, ковани
от гръцки драхми,
по далечни острови...

Маслината със черни сълзи плаче.
И влакът от Дедеагач ще те клатушка много нощи,
и раницата пленническа ще мирише на рибарски кей
и на непрани ризи, до мига, когато духнеш лампата

ВЪВ КЪЩИ

и под ръцете си усетиш смях на женско тяло
и пукот на легло, върху чиято табла се люлее
коланът ти войнишки.

А после пак ще чакат твоите писма от фронтове далечни.
Ръце, които са те галели, ще месят хляб
за помен на душата ти. Но ти ще се завръщаш
от дъното на Дойранското езеро,
с едно парче снарядно в своя спомен.

А по съня ти ще върви баща ми –
или може би това е северният вятър –
сред шум на гръцки кипариси, сред звънтене
на шурци,
които с чукчета невидими коват
венчални пръстени от стари драхми.

И аз, когато пораста, ще чуя тоя звън
под тънката зора, във края на душата си,
където се показва слънцето – и заливът при Солун
е лъскав като гръб на риба.

* * *

И бръчката ли като струна може да звъни от вятъра?
Благодаря ти, ден отминал... Ти не ще се върнеш никога.
Смехът ми като дъх на цвете
ще излети от гънките на дрехата ти избеляла,
в сълзата ми ще се отдалечи небето отразено –
и ще се спусне вечерта.

Измъквам се от лекомислената радост
като от змийска кожа.

Над мен подскача къс от залеза –
едно канарче в ъгъла на стаята.
И уча на скъперничество своето сърце,
защото стават все по-кратки часовете
и ме затрупват книгите, които досега
не съм прочел,
стените викат с гласове на нощи, през които
съм обичал,

и старите приятелства изчезват като пътници
в едно поле, което сред браздите ги посява.

Какъв ще е класът на тоя посев?

Измъквам се от лекомислената радост
като от змийска кожа.

А едногърбите камили на автомобилите,
затрупани от сняг,
поемат през пустинята на зимата
към бледия мираж на пролетта,
който прозира през дима на градските комини
и през опушеното чуруликане на кухненските кранове
и на врабците.

Ще мога ли с дъха си да разлистя първите череши
по глинените хълмове
и да направя на едно момче хвърчило
от глас на кукувица?

Канарчето се мъчи да запали своя чер кафез...

* * *

Да се сбогуваме с дъжда и песента му,
която капе от клонака мокър
по нашите лица. Да седнем вкъщи
до огъня. И за другар през есенните вечери
да си осиновим едно сребристо облаче
с косица, по която свети залезът.
И в мрака да го вземаме на коленете си,
да му се радваме, да му разказваме
безкрайни приказки. А то да спи
на скута ни. Небесна светлина,
излъчвана от неговия дъх,
да кара сенките на голите дървета,
които се люлеят по тавана,
да се изпълват с птици, да цъфтят...

...Но чуй: трамваите скриптят протяжно
зад нашите врати. Спусни пердето –
да го не будят. И духни свещта.

* * *

Навярно още гледам със очите на дете,
защото търся да открия чудо
и в най-обикновените неща край мене.

Веднъж, когато се завръщах у дома
и автобусът преминаваше през крайния квартал,
видях голяма въртележка. Всички къщи
стояха сиви от дъжда и здрача,
а въртележката светлееше, разпалвана от вятъра,
като огромно есенно дърво,
въртеше своите свистящи люлки,
прилични на листа,
които искаха да отлетят в безкрая.
И ми се стори, че във люлките седят звезди –
защото цялото небе е мрачно
и свети само въртележката.

Един слепец на предната седалка
засвири с тенекиена хармоничка

и хората, които слизаха,
търкулваха звъна на своите стотинки
в кутийката му, по която виждах
огньовете на въртележката.

Аз исках да направя чудо, но не можех...

* * *

Не знам тревожат ли ви лястовиците, които чуруликат
под стряхата на стария хотел,
но аз не мога да заспя. Напомня ми гласът им
за тракане на пишеща машинка, приглушено
от стената
и от балкона, който гледа към морето...
Какъв човек живее редом с мене?
Какво ли пише в тоя късен час?
Опитвам се да разгадая думите му, но съзирам
в небесата –
като в прокъсано индиго – само звездни многоточия...
А тоя глас на лястовиците сега ми спомня
за далечен дъжд,
за кея на Балчик, за пчелоядите,
които виеха гнездата си от водорасли и от плясък
на прибои.
Оттам ли идват щъркелите? Или вятърът ги вдига
от вълните
на Сребърна? Или от облаците на Банат?...

Една машинка трака зад стената –
това са лястовиците, които пеят
под стряхата на стария хотел...

Довиждане на лятото ли казваш ти, човече непознат,
и в песен ли подреждаш своите прощални думи?
Аз вече ги съзирам през прозореца... Това е песен,
написана от щъркели, които се докосват мълчешком
и после небесата ги отронват
като сълзи зад кръгозора.

Една от тях се спуска в дъното на моите очи
и там пониква корабно платно.
На тръгване кого да взема с мен – нощта на август,
или едничък спътник, мой да бъде песента
на лястовиците под стряхата на стария хотел?

Оставям ключа. Виждам, че по стъпалата се изкачва
вятърът.

Довиждане! И той ми, маха от балкона
на моята огромна, празна стая...

* * *

Дърво, израснало из тишината на самата вечер,
от пътища са клоните ти, извисени към небето.
А твоят плод единствен, на самия връх,
не е ли огън на рибари,
или това е светлинката на селце далечно?

Гласът ми син е като шумоленето на твоите листа.

Възляза ли до оня плод,
ще го откъсна – да го дам на някое момче,
което ме очаква:
със ножчето си мълчешком да го разреже
и да съзре в сърцевината му
корито, от което пие сребърния кон на месеца.

Юздата му лежи в дланта ми.

Навярно с него аз ще отпътувам
в една такава вечер

и вие само ехо от копитата му ще засипете с пръстта,
която под нозете ми сега се смее.

И ще расте дървото над сърцето на самата вечер.
И над моето сърце.

* * *

Не сложих карамфил над твоето мълчание.
Така е по-добре, защото няма никога да зная
къде е твойт дом последен, както досега
не съм узнал
къде е гроба на авлигата или на славея.

И песента се вие над очите ми.

Под мрамора са умълчани всички страсти.
На минзухар ли се превърна обичта?
По корените се оплита изневярата със стебълце
на съвлек
и алчността люлее в своя цвят една пчела.

Единствен макът ми напомня пламък,
във който са горели пеперуди.

По прах от техните криле аз ще минавам
да търся твой дом. Прозорецът ще бъде тъмен.

Но аз ще зная, че си отпътувала със влака
за Чернигов
да видиш майка си. Когато позвъня по телефона,
ще чувам само глухите сигнали –
подобно пулс на сепното сърце.

А после нечий глас, издърпан из нощта
и приглушен от мрака, ще ми каже,
че в тоя дом живеят други хора –
и стъпките ще се отдалечават бавно,
като че ли изчезват във небитието.

Но в моята слушалка ще остане
мелодия на дъжд и на пиано.
Дали е радио, което чувам през стените
на зданията сънни? Или почва да вали?
Или сънувам?...

Ще се спуска вятър
над клоните на киевското гробище,
росата ще шуми, за да напомня стъпки,
и пеперуди ще се любят върху цветовете –
безплътни като въздух.
А аз ще мисля, че това са длани златни,
слени за молитва.

* * *

Тогава тръгнах бавен и замислен
по хълма. Беше време за вечеря.
Огнищата горяха. Вместо съчки
подклаждаше ги нечий весел смях.
И стъпките ми никой не дочу,
защото те напомняха, навярно,
шум на листа или летеж на прилеп.

Аз отминавах като странен пътник,
подир когото ветровете лаят,
повлекли своите опашки дълги
от листопад и съсък на гори.
И никой не разбираше, че крача
така замислено, защото нося
в очите си морето —с танца плавен
на чайките, с големите весла,
чиито отражения достигат
до мъртви кораби между скалите,
че в сянката, която се люлее

подобно синя мрежа на гърба ми,
аз нося отразените слънца,
от чийто сън се ражда всеки огън.
И гибелта си нося. Аз ще падна
на някой хълм, с очи към небесата,
пронизан от една пламтяща риба,
изстреляна от нощния прибой...

Но огънят сега гори спокойно
зад портите затворени. И аз
по хълмовете се отдалечавам
със своето съкровище – и виждам
огромната зеница на морето,
която ме следи неумолимо...

Писма до поискване

Поем

1.

Когато остарееш, обувките за ще сънуват пътища.
Ябълките ще падат, ще светят пред твоята врата.
И те седнеш да напишеш най-съкровениите си песни,
за да ги четеш на баирите и на нощта.

Това ще са прости песни – като пукота на огнището,
като ивицата на залязващото слънце върху стената.
Кучетата на годините ще лежат до прага
и ще те пазят от користта и суетата.

Няма да мислиш за почести,
ще с протрита дрехата на твоята слава,
бръчките ще те сродяват с напуканата пръст
и думите ти в летния мрак ще приличат
на прашните храсти, които стоят околоръст.

Ще живееш скромно като птиците и тревата,
хлябът ти ще бъде горчив и стар.

Ще си беден, защото падналите звезди,
които събираш вечер,
едва ли ще купи от тебе някой златар.
А те ще са твоя безценен дар...

2.

Всичко си е отишло. Стаите са празни.
Столовете скърцат нощем, когато спомените
се облягат на тях.
Жените от старите портрети, облечени
като за празник,
те обгръщат със своя беззвучен смях.

Един дървояд със скриптене дома ти оглася.
Вик на влак отпътувал по олуците тече.
Ти не махваш от закачалката роклята на жена си:
може да се върне някога, да я облече,
да стъкне огъня, да зашушнат в шепата ѝ
сребърните люспи на чая,
обгърната от звън на чаши из стаята да снове...
Всичко си е отишло. Вън вихрушката и дърветата
на криеница си играят.

През дългите есенни часове
ти разгада летописа на дъжда по стените,
на големия листопад зад твоя прозорец.
Със сянката на кòса, дете по двора скита,
можеш дълго, ласкаво да говориш.
Можеш да кажеш “добър вечер” на едно конче,
което до оградата аленее,
да галиш като бузка на дете един откъснат плод

и легнал на тревата, да слушаш как пее
някоя селска каруца под огромния небосвод...

Вървиш през градината. Пука шумата ланска.

Над главата ти – ято скорци и листа.

И косите ти светят като старите ябълки

из Троянско,

които печално цъфтят през есента,

които пътуват към скрежа, към здрача,

към вика на птиците, изчезнал на юг...

И праща своите телеграми кълвача

на ония, които са те забравили, да се върнат тук,

че може д р у г, преди тях, твоя праг

да прекрачи...

Комета

Видях дълга следа след отпътувалите фургони.
Където е бил циркът, личеше кръг потъмнял.
Музиката още се луташе из пролуките
на прашните клони,
но във въздуха над градчето вече кръжеше печал.

А не беше се случило нищо. Мъже носеха дини.
Грънчари ваеха делви. Жени тънко предяха лен.
Малинов дъх слизаше от чуките – както безброй години.
Нямаше го само внезапния празник.
И нещо бе осиротяло в мен.

Аз отивах в края на градчето, защото знаех, че там е останал
плясък на юзди, който заедно с конете тича,
и под нощния купол– видението на едно момиче,
което върви над дъха ми, сякаш стъпва по билото
на балкана.

Стъпва – плавно и стройно. Неговата дреха свети,
косите му се запалват от прожекторните лъчи
и то като тънка комета
изчезва от моите очи.

Кога ще се върне? Може би само на небесата каза...

Планината закрива всичко със сянката си ароматна.
Съседката се връща от пазар. В кошницата ѝ
се люлее празя.

И не вижда, че градчето е запалено
от тая комета златна.

Хората ми се усмихват. Моята болка им е непонятна.

Писма до поискване

Когато чувствата са отлетели,
когато улицата е забравена и къщата
с кафез над жълтия балкон
е избеляла в паметта като рисунка със пастел –
пристигат неочаквани от никого писма
до поискване.

Те идат отдалече и са много уморени.
Приличат ми на пътници, които слизат
от един среднощен влак.
Не знаят улицата и вратата, на която трябва
да почукат.
Перонът опустява. Никой ли не е дошъл
да ги посрещне?

И те се свиват в ъгъла на някоя чакалия.
Седят и чакат месеци наред
да зърнат оня, на когото носят
далечна вест. Загръщат се във избелелите си дрехи
и стареят.

И той пристига най-подир. И вижда върху листа
не думи, а очи, в които има само болка и умора...

Забравяй ме, презирай ме, но никога не ми изпращай
писма, които дълго да ме чакат.

Това са най-печалните писма.

Прати ми просто вест по вятъра и по реките.
Така е най-добре.

Седя безсънен нощем. Гледам планината.
На билото ѝ прясната лежи като писмо
до поискване.
Ще го чете след месеци южнякът и ще плаче.
И ще усещам по лицето си сълзи.

В един далечен град

На Сава Хаиџмов

В един далечен град, в един хотел
човек разбира най-добре преходността на всичко...
След ден, след два ще тръгнеш с куфара
към асансьора
и ще се спуснеш долу, сякаш от небето слизаш.
Хотелиерът ще поеме ключа,
за да го подаде на други – и оня, снел сакото си,
когато влезе да остави върху мивката
самобръсначката и плоското шише одеколон,
ще види ножче синкаво, забравено от тебе,
ще се помъчи в миг да си представи
какъв си бил – висок, усмихнат, мрачен?
И след това ще те забрави.

Хотелът ми напомняше, че всичко си отива.
И може би затуй така жадувах близостта
на нечий глас, на нечия усмивка
и вярвах, че дори шума на някое дърво
ще ме направи радостен.

Аз не познавах никого, за да му позвъня
по телефона, да му кажа, че бих искал да го видя.
Едничък мой приятел отпреди години
бе мостът над голямата река
и аз го бях забравил, боже мой!

Поех в нощта към своя стар приятел.

Говорих с него чак до съмване. Под моите нозе
кънтяха стъпките на тоя град огромен,
чието ехо беше враснало във железата.
Обаждаха се гласове на непознати хора,
които тая нощ ми бяха страшно близки.

Небето се оглеждаше – от бряг до бряг –
и виждах в бистротата му как стъпките ми падат,
кръжейки като листи.

Витло

Ще се усмихват белозъби заливи. Витлото ще ехти
подобно брадва, ще просича здрача и безкрая.
В часа на тихото прощаване какво ще бъдеш ти –
следа на чайка върху пясъка или крило
над моята сълза? Не зная...

Навярно в оня дом зад облачната планина
аз ще вървя по сънища, скриптящи като раковини ситни,
и към прозореца посегна ли, ръката ми
ще се докосне до вълна,
а месецът подобно чайка от вълната ще излитне.

Ще имам само сол по дланите. И като сетния бедняк
ще слагам своите обувки вехти до вратата,
но бръкна ли във джоба си,
монетите на залезите летни ще открия пак
и в шепата ми ще запее тънко злато.

Не ти донесох никакъв подарък. А бих могъл
да ти купя с тях
гласа на кейовете, танца на платната,
от вихрушка изтъкани,
или на бриза сребърния смях,
с който отмивах от лицето си видения на кораби
и белези от стари рани.

Бих могъл... Но спестих това съкровище,
защото знам, че ще се спусне глухота
между криле на чайки и между весла, от сняг завети,
и аз ще трябва пролетна зора да купя с песента
на тия залези, които в мене светят.

Ще трябва с гребенчето на дъжда
косицата на облачета пролетни да среща...
И белозъби заливи ще се усмихват подир нас.
И корабна следа
ще грее като цъфнала череша,
поникнала от тъмната вода...

Спомен за огъня

Когато нощите станаха глухи и дълги
и теб те нямаше,
аз си намерих един много сърдечен приятел —
огънят.

Сядахме в мрака на голата земя
и той се мъчеше да ме стори весел.
Разказваше ми сини приказки,
когато пушекът му се издигаше към небето,
после танцуваше пред мен
като циганин с дълга червена риза.

Научих езика на огъня
и му разказвах всичко,
което е моя най-съкровена тайна.

Но когато заваля първият сняг,
видях, че моят приятел е отпътувал,
без да остави диря по белия път,

без да каже сбогом дори.
Студът беше безмилостен
и аз помислих, че огънят е отишъл да си вземе
топла дреха,
с пурпурна подплата, с яка от дим –
но той не се върна вече.

Аз го виках всяка нощ.
Но той идваше само в съня ми с походка на птица.
Като опашка на паун се раздипляха
пламъците му тънки.
Мислех си: ще лумна от неговото дихание.
А той преминаваше през мене
с кадифено докосване, изгубваше се зад планината
и в душата ми оставяше само сияние,
само очакване.

Но аз го виках отново,
защото исках да съхраня една искрица златна
от ония мигове, които моя радост са били.
Защото никой огън не трябва да си отива
безвъзвратно,
макар да ни парят неговите въглени.
Макар да ни боли.

Романтичен сонет

Ще искат да те заличат от паметта ми
вихрушките на тая есен луда,
но ти, възкръснала като по чудо,
ще се превърнеш на роса и пламък.

Вдън изворите ще се смееш и ще светиш
сред хоровада на ехтящите листа.
И ще усещам твоя говор в песента
и във бълнуването на крайпътните дървета.

Когато върху рамото на чезнещия ден луна изгрява,
ще стъкна огъня с летеж на птица,
за да прониже сивите мъгли.

И твоя образ ще съзра тогава,
както съм виждал в есенна лозница
забравен грозд, налян с бръмчене на пчели.

Танц на кипариси

Южно пътешествие

Пътуваше с нас край Егейско море
една стара учителка.
Тя седеше до прозореца на автобуса
и старателно отбелязваше нещо
в своето тефтерче –
сякаш пишеше бележки на хълмовете и лозята,
тия немирни ученици на южното слънце.

Купуваше картички от всички градове,
но не ги изпращаше никому.
Може би нямаше близки.
Чантата ѝ се пълнеше със сребро на заливи,
със зарево на портокалови градини,
с платна над стари кейове.

Защо и бяха нужни тия спомени?
Дълго ли щеше да живее с тях?
Може би пътуваше по земята,
за да си избере една пътека,

един залив,
един кипарис –
на които да каже сбогом
преди своето последно пътешествие?

Заслепяваха ни насрещни фарове.
В далнината се мяркаха градове
като страници, написани със светлини и мрак,
които автобусът прелистваше на всеки завой.
Моята спътничка наместваше очилата си
и се навеждаше над тая странна книга,
сякаш търсеше някоя правописна грешка.

Но съзираше там,
залутан между уличните лампи,
само бедния, стар като нея, цар Едип –
протегнал ръка за милостинята на нощта.

Танц на кипариси

Под Волос внезапно се втурна крайбрежният вятър.
Приведе маслините. Конските гриви развяха
червено сияние. Мръкваше – и изведнъж
денят пак се връщаше, воден от конското цвилене.

И сини от вятъра, целите тръпка и ек
на заливи,

ни обградиха отвред кипариси.

Те почваха танц фантастичен. На пръсти се вдигаха,
кръжаха, залитаха. Мокреше пяна и плясък
крилата им.

Бурята сипеше сребърно зърно
в нозете на тия високи, ликуващи птици,
но те не навеждаха своите плаващи шии –
те плавно танцуваха между морето и здрача
на южната вечер.

И аз по перата им мокри
съзирах сълзите на каменни острови, дето
от своите нарове груби, постлани със болка

и лудо бълнуване, към далнината се взират
мъже със очи на поети – и в техния поглед
зелените птици
край пътя под Волос танцуват.

Пирейска таверна

“Ловци на сьонгери, на дьното слънцето спи...”

Всяка таверна и песничка своя си има,
песничка с дъх на море и на лодки вечерни.
Сенки на кораби нашите маси застилат
и върху тях като куп водорасли тъмнеят
длани, корави от сол и от шум на въжета.
А в глъбината на тая китара, която
мята по своите струни ехтеж на прибои,
бавно и тежко се спускат ловци на сьонгери,
с тъмни тела, изсушени от островен вятър.

Аз ги усещам с душата си. Те ме докосват
с бавния тласък на своите длани, с дъха си,
който изпраца към мене от тъмното дьно
нанизи глухо бълбукащи, сини медузи.
Те се докосват до твоето рамо, до твоя
поглед, горчив от вечерни пристанища, люшкат
твоите думи без обич. И те като риби
слизат към дьното. Боже, ловците едва ли
ще донесат утре – призори – мокрото слънце,

спало във залива. Сред ореол от сюнгери
те ще останат на дъното. Ще ги покрие
плач на вълни и печал на жени... Да си тръгнем,
вече е късно и бризът шуми зад пердето.
Аз ще надипля по масата сянката корабна
и ще размятам в небето на южната вечер
нашите думи, усмивки и погледи – всичко, което
ме е боляло и радвало. Аз ще потъна
също в плача на китарата вдън глъбините.

И вечерта ще заключи с вика ми таверната стара.

Делфи

Конете на Делфи ще слизат край тоя капител,
от спомена яхнати, тихом ще спират до мен.
По моята вечер ще има следи от копита
и мраморен блясък – в очите на моя ден.

Какво ще им дам да останат при мене? В дланта ми
за миг ще се мерне дъхът им – и цели от здрач
ще люшнат морето, ще стрелнат в небето голямо
пронизан от слънце и вечност, незнаен ездач...

Прахът на омрази и ласки все тъй ще се стели
по техните хълбоци трепкащи, сребърнобели.
Вихрушка, родена от екот, над тях ще кръжи.

Столетия морни ще клюмват над конските шии –
но в лебедов бяг те дима си в безкрая ще вият
и вятър в ръцете си звездни юзди ще държи.

Аргирис

Аз минах, Аргирис, да се поклоня на полята,
където си раснал. Нали тъй ми рече?
Не ме попитаха за тебе пътищата и звънците на стадата,
печално мълчаха – бяха те забравили вече.

Бяха те забравили: чешмата, сянката на нара,
пейката, с покрив от шумолене на лозница,
и двата кипариса до черквицата стара,
където спи своята бедна старица.

На кого ще пращаш своите писма?
Раздавачът дали знае адреса на своята болка?
Вечерта под тютюневите низи ще ги срича сама
и ще ти пише отговор в небето с една тополка...

По стените на кафенето люлееха своята умора
работници стари,
мълком пиеха кафето и здрача.

И до един магазин, като есен шарен,
към мен учтиво се покланяше продавача.

Предлагаше ми обувки, с които бих могъл да обходя света,
предлагаше ми вратовръзка, със сенки на острови засята.
А аз исках да купя един облак, по който върви вечерта
със своите обувки от злато.

Исках да купя един дъжд, ехтящ от вятър,
цъфнало поле с олеандров мирис
и един изгрев, който да развее над планината
вашето избеляло знаме, Аргирис.

Защото сълзата на изгнаника пàри
бузите небръснати и мислите сиви.
Защото, вместо камък надгробен, по партизанските чукари
ястреб своята остра сянка забива.

Защото земята бълнува от суша,
легнала на възглаве – прострелян камък,
и мъртвите ти братя под маслините слушат
въздишка на знаме и плач на знаме...

Непознатият град

Непознатият град като докер заспива
между денкове прашни и стъпкан пелин
и вълните високо в небето забиват
тънка мачта, подобна на гвоздей син.

Глас на кораб се лута по сънни тераси
и озърта се моята сянка – сама,
че фонтанът зад ъгъла стиска в дланта си
една бяла кама.

Олимп

Пред мен Олимп сивееше огромен,
без клон зелен, без дъх на снегове.
По склоновете му – от мъх и спомен –
пасяха стадо
нищи богове.

Оряха нивици, вървяха боси
без ореол от лаврови листа
и никнеше от хвърления посев
най-делничната проза на света.

През тая утрин мътнопепелява
аз търсех своя бог – роден да окрилява,
на мъртвото да дава цвят и глас.

Измислях своя бог, в безкрая вгледан,
и се кълнях до своя миг последен
най-верния му роб да бъда аз.

Образ

“Аз дадох образа си на морето
зарад една огърлица от пяна...”

И твойт образ ще остане
в опаловото огледало
на заливите. Ти ще гледаш
през изумрудните води
дъна на кораби, червени
като огромен летен залез,
и платноходки, облепени
от раковини и звезди.

“Аз съм прозрачна и през мене плуват
залязващи слънца и странни риби...”

Таляни ще се вплитат в тебе,
разклатени от рибно ято.
По кейовете умълчани
среднощен огън ще гори.

И мен, подобно песъчинка,
ти ще съзираш сред веслата,
сред тия пламъци, високи
като коралови гори.

“Ръцете ми са хладни и безмълвни
от дългата прегръдка на морето...”

На облак ли да се превърна,
или на бяла платноходка,
за да се уловиш – спасена –
и да се върнеш на света?
Или вълните ще ми спомнят
еднички твоята походка
и ти с огърлица от пяна
ще чезнеш из безкрайността?

Неизпратено писмо до Янис Рицос

Денят и нощта мълчаливо се разминават.
Техните стъпки ли чуваш? Или това е часовоя?
Треската те люлее. И над очите ти избуяват
огромните, ехтящи дървеса на прибоя.

По каменния склон полунощният час възлиза.
Изправи се – и с ръка като камъка упорита
настържи звезден прах от затворническата си риза,
стрий в дланта си на нощните заливи светлините,
виковете на стачниците, мрака на техните юмруци,
спомена за гласа на любимата, смеха
на тесалийските ветрове –
и всичко сложи в една чаша, наляна със звуци
на прииждащи мълнии, на ликуващи дъждове...

Това лекарство спасява човека от най-страшната болест.
Пий го, шибан от сенки на мрежи бодливи!

Едно утро ще откърти вратата на бараката,
ще завърти пух на тополи.
И към залива веселия тропот на обувките ти дълго
ще се срива.

Тогава на един маслинов лист
със сълза ще напишеш най-хубавата песен за свободата.
Ще си облечеш риза от ек на бриз
и вратовръзка ще си вържеш – първата светкавица
на идващото лято.

Заливът като огледало в шепата на острова ще свети.
Кораби ще мият лицата си, по бузите им ще тече ръжда.
И по високите до небесата дървета
ще се качва слънцето към песента
на птичите гнезда.

Камбаните на Егион

И всичко ще изчезне в тая пяна
след кораба. Косата ти развяна
ще стане здрач, ще стане дъх и смях.
Горите ще димят зад борда – и край тях
като искрица плаха ще се мята
прощалният ми поглед. В далнината
ще изтънява пурпурния небосклон
с ек от камбаните на Егион.

Ти пощади ме, нощ! Не ми отнемай
на облаците златната поема
и остави витлото да я пише
по тая шир, която плавно диша,
която от лилава мед кове
съня на непознати градове.
Не угасявай в моите зеници
съзвездието от вечерни птици
и утеши прощалния им стон
с ек от камбаните на Егион.

Коринт – Микена – Солун, 1971

Небесна поема

1.

ЗАПОЧНАХ ТАЯ ПЕСЕН между небето и земята.

Думите нямаха корен и не можех да седна под

тяхната сянка

или да откъсна плода им,

сребристо жълт като корема на канарче.

Думите бяха изскубнати от свистенето на перките,

кръжеха под мене заедно с градовете –

тия огромни паяци, оплели с пътища и релси цялата земя...

Самолетът се врязваше в безкрая

и думите започваха да приличат на птици – с криле,

запалени от залеза.

Вихрушки ги дърпаха към земята,

облаци ги скриваха

и аз ги виждах през някоя небесна пролука –

дълбоко долу, като на езерно дъно.

Това навярно не бяха птици,

а отразени звезди.

И мисълта ми между тях вървеше,
опитваше се да ги улови
като искри над тих вечерен огън,
като фенерче на момче по пътя,
като сълза в очите ти, които
ме търсят из огромната вселена.

Между небето и земята аз се мъчех да напиша песен
от думи, претворени в светлина.

2.

СПОМНИХ СИ ЗА ЧАКАЛНЯТА НА ЛЕТИЩЕТО.

Беше огромна като небе.

Слънцето на един вентилатор се разпалваше

под високия таван.

От едната страна седяха скандинавци – сякаш изгревът бе
огрял снежни фиорди. А в другия край на небето

тъмнееха негри, запътени към Судан.

И аз седях между изгрева и мрака. Гледах

как един излетял самолет небето раздира.

Тътнежът на моторите ме блъскаше от бряг във бряг.

Негрите белеха портокали, набрани от градините на всемира,
а в скандинавските думи хрущеше син северен сняг...

И си спомних, че в една такава вечер седях край тиха Тиса.

От едната ми страна сребрееха житата на юни,

а от другата, към гробище с прашни кипариси,
вървяха – вдън кръгозора – цигани и тъмни табуни.

Приличаха ми на дим от далечни села,
който се вие през нивите и вечерницата достига.
Но тоя дим пееше с глас на пчела,
с глас на вятър, с глас на авлига.

Цвилеха конете. Просторът беше тесен
да побере гривите им – тая рижа трева на степта.
И разбрах, че са се събрали да погребат
една мъртва песен
най-големите цигулари на света.

Лежеше в очите им мъртвият. И през тая степ,
синя като река,
по чиито бродове блясък на конски гърбове се носи,
цигуларите водеха душата му бяла за ръка
и здрач се стичаше по нозете им боси...

“Ой, Тиса тече,
тъмна вода влече,
тъмна вода и глас на птица.
И вечерница, паднала от небето,
прогаря сърцето
като капка от вощеница...”

Светлини се люлееха, сякаш села пътуваха
подир жетва – бавни и уморени. С какво можех
да ги утеша?
Пламъчета на свещи – златни рибки – в сълзите ми
плуваха
и едно от тях гореше за моята душа...

3.

НАД КРИЛЕТЕ АЛУМИНИЕВИ, над цистерните,
над радарите, облепени с ехо,
над пистата, която като паднала мълния свети,
аз крещя, взел на лакът своята прашна дреха:
– Пътувайте със самолети!

Оставете зад прага грижите си досадни.
Вземете само една усмивка или дъха на едно цвете.
Ако сте забравили палтото си, в някоя привечер хладна
можете да се наметнете с дрехата на небето.

Оставете между звездите летописа на най-хубавите си
години.

Дори да изгорите – не е беда.
През очите на някой влюбен душата ви ще мине
като падаща звезда...

Захвърлен в безкрая, разбирам, че съм само
прашинка в шепата на ветровете,

че вселената ми е дала – като на глухарчето –
жизнот, кратък миг –
и ми се иска през аварийната врата на самолета
своето жалко самочувствие да запратя с ритник.

Отвисоко светът изглежда страшно реален
и всичко на своето място застава.
Ето оня поет, от съдбата разгален,
който чисти медалите си от праха и човешката врява
(после ще ги носят на възглавничка
към купчина пръст корава),
изведнъж ми изглежда като грахово зърно в тревата –
за пръв път виждам истинския му ръст.

... А небето пици, разпнато
върху черния самолетен кръст,
и кървите му капят – тъмночервени –
над заспалия земен свят.
А жената, която седи до мене,
се усмихва: “Колко красив звездопад!...”

Колко красив е наистина!...

Страданието винаги ме е карало да посягам
към перото.
Страданието – и много рядко – радостта.
В раковината му се е раждал бисерът, защото
в болката е магията. Истинската глъбина.
Същността.
И съм бил благодарен на часовете, когато
до болка съм стискал устни и като сляп
съм се държал
за дрехата на някоя истина или мечта.

И съм бил благодарен – по-късно, когато
стихът е надигал с корена си настилката
на душата –
по-късно, когато ме е обгръщала
космическата тишина на света...

Имам рани от чужди и свои – защо ми е друго злато!
Звезди, приемерте праха ми в своята сияйна пръст!

...А небето пици, разпнато
върху черния самолетен кръст...

4.

ЖИВЕЕШЕ В СТРАНАТА НА КОПЕРНИК един
астроном,
риж като пясъка на библейските пустини.
През детството си не бе боледувал от шарка,
а лицето му бе грапаво – с белези на падащи звезди, –
защото през всички нощи на своя живот бе се взира
в небето.

Къде са стъпалата на неговия дом?
Защо ме водите в Освиенцим, в залата на протезите?

Беше бездетен и осинови едно момиченце.
Нарече го със звездното име Касиопея.
Постилаше му вечер Млечния път,
сутрин го събуждаше с камбанката на зорницата –
защото будилникът също имаше звезден глас.

Къде е момиченцето? Защо в неговите обувки
има само шепа небесна пепел?

Бе инвалид. Протезата скриптеше по пътя към смъртта.
Свистеше в косите му пясъкът на библейските пустини.
Обгърна го пламъкът. И димът написа в синевата
едно тихо писмо до звездите.
Остана в праха му тънко късче от стопения спомен
за Касиопея.

Сега дървеният крак стърчи над грамадата от протези –
търси облак, за да се изкачи на небето...

5.

ЕДИН ПОЕТ БЕШЕ ВИКНАЛ: “Всемирът е мой!”
Наивен завоевател! Навярно е бил много млад
или в душата му не е имало нито една рана.

Не обичам заканата. Пронизват ме ехтящите ѝ думи.
Те приличат на гвоздеи, приготвени за разпятие.

Защо да затваряме в клетка звездите
и да гледаме как се бърхтят като луди канарчета?
По-добре е да минем по тях като по речни камъни –
от единия до другия бряг на небето –
да им кажем: “Добър вечер!”,
да ги попитаме студено ли им е през зимните нощи...

В една есенна вечер
седях на двора и гледах към небето –
като леко перце изчезвах в синята бездна.

Най-малката звезда, която още не ходи на училище,
се мъчеше да зърне между земните прашинки
завоевателя на Всемира.
Триеше очите си, насълзени от виждане,
и нищо не можеше да открие...

6.

ПРОНИЗАНИ ОТ ПАДАЩИ звезди,
сърцата ни ще секнат някой ден на кея
на есенно пристанище – или сред облачни бразди
дъха ни сетен самолети ще развеят.

И после никога ли няма да се върнем вкъщи?
Как ще намираме ключалката среднощ – с ръце
незрими?

Ще ни боли ли, ако друг прегръща
мълчанието в погледа на нашите любими?

Ще можем ли по телефона на луната
на вас, приятели забравяни, да се обадим някой път?
... Прахът на всичко преживяно из безкрая ще се мята –
гърмът и вятърът ще си го поделят.

И няма никога да можем, хванати за парапета на дъжда,

по стъпала от мокри облаци да слезем за минута
там, дето дъбовете закопчават дълги шуби от ръжда
и споменът за нас – като перо на птица –
в есенните далнини се лута.

Усмивката ни само ще подскача по чадъри звънкогласи,
с дъжда ще тича из безкрайното поле
и някое дете ще я лови в дланта си –
сребриста като чашка на лале...

7.

СЛАВА НА ОНЯ, който изгаря!
Огънят е магия, болка и вик.
С неговия ключ човекът безкрая отваря
и стои безпомощен пред вратите на тленния миг.
Къде ще изгориш? На небето или на земята? –
Все едно, ако дързостта ти бъде другар.
Какво, че в раменете ти ще се влива смолата
от пламналите криле на Икар?

Феникс излита от безпощадната жар...

Виждал съм хора, които нощем светят,
сякаш са пронизани от рентгенови лъчи.
През тях се нижат сънищата на огромната планета
и градове бълнуват с трескави очи.

Тия хора ми напомнят за есенни клони,
озарени от съзвездия на плодове и листа.
И може би заради тях – от всички сезони
най-много обичам есента...

Шум на дъжд през душата ти се процежда.
Прощален скриптеж на далечни врати.
Златен вихър от спомени. Пепел от надежди.
Всичко над пътя ти се върти.

Край на всички илюзии. Равносметка. Точка.
Пагони ли си имал, или криле над раменете? -
Няма помилване. Няма отсрочка.
Съдът вече влиза. Моля, станете!...

Виждал съм свещници в стари музеи,
оплетени като с паяжина на един древен век.
Горяла е свещ – и редом с нея
е горяло сърцето на един човек...

Искам да пия за нашето пламъче, за всичко, което отлита.
Звънтене изпълва небето – там звездите ли се любят сега?
Виждам капки здрач на дъното. Чашата е изпита.
И като пътник среднощен пред вратата стои снегът...

8.

ОТ КОЙ ТЕЛЕФОН ДА ПОЗВЪНЯ на Барбара?

Нито нейната улица, нито нейния дом знам.

Бих прелистил Висла

като телефонна книга стара,
но едва ли адреса ѝ ще открия там.

Барбара, Барбара,

песен на стъпки по тротоара,

мелодия на мостове под лъкове на свистящи коли...

Имало едно златно момиче Барбара,

а може би очите ти златни са били...

Една тайна, която само двама на света сънуват,

поглед зелен, от балтийски вълни люлян,

и коси – като северни дюни пътуват

под бавния вятър на твоята длан...

Облегнат на спомена като на прозорец отворен,

аз гледам сега към града свечерен.

От твоите стъпки къде е останал корен –

в звъна на трамвая или в дъжда край мен?

Всичко е отнесла Висла. Или може би го е скрила
под плясък на лодки, под скриптеж на врати
или под зазоряването на една усмивка мила,
където най-дълго ще живееш ти?...

Градовете вече ни забравят. Оглеждат ни
като непознати.

В чужди очи се смеят ласкави светлини...
А имаше мили жени на земята
и може би ни обичаха тия жени...

Барбара, Барбара,
дъждът си отива по тротоара,
бърза, надигнат на пръсти, моите мисли
да заобиколи...

Имало едно златно момиче Барбара,
а може би очите ти златни са били...

Фенери на стрелочници из безкрая го дирят,
но откриват само релси и вятър студен
и по прозорци на влакове дъждовете свирят
брилянтния валс на Шопен...

9.

АКО ТРЯБВАШЕ ОТНОВО да започна своя живот,
щях да се запиша в звездното училище –
да извървявам всяка вечер пътя от нашия дом
до вратите на изгрева,
както през детството си пътувах под есенните дъждове
до прогимназията на едно селце край Огоста...

Ще седя на първия чин, където седят
най-малките ученици.
Пред мен като черна дъска ще тъмнее небето,
опасано от мъглявини – като тебеширени следи
от гъбата на дежурния.

Ще седя и ще уча най-трудния от всички уроци:
“И з л ъ ч в а н е н а с в е т л и н а”.

... Така си мислех във Варшава, под монотонния дъжд.
Една катедрала сивееше високо в небето
като недовършена картина върху статива на Клод Моне.

Самолетът стоеше с наежени криле. Пистата беше пуста
и господинът от рекламата на КЛМ, обзет от скука,
люлееше като махало на часовник
своята жълта обувка...

Кога ще излетим? Навярно в полунощ.
Ще тръгне между сънищата ни предупредителен глас:
“Самолетът ще отпътува към държавата на Зората –
притегнете коланите и не пушете...”

А може да чуем: “Излитаме към държавата на Съвестта –
пригответе документите за проверка!”
(И навярно мнозина от нас ще побледнеят...)

Дъждът все така валеше – бавен и лепкав.
Клод Моне примижаваше срещу катедралата
и бършеше четката си в небето...

Съдържание

Мелодия за флейта

1. Къде остана ключа / 3
2. А ти переше старата ми риза / 5
3. Тая нощ изгоря един самолет / 7
4. Изпраните дрехи люлееха нашия дом / 9
5. Ти, който мислиш / 11
6. И тогава дойде часът на огъня / 13
7. Ще отпътуваме привечер / 15

Бдение

- Лястовици / 18
- Далечен вик / 20
- Всемир / 22
- Кактус / 24
- Бдение / 26
- Коне, яхнати от дъжда / 28
- Беларуското село Хатин / 30
- Иконописецът / 32
- Изгнание / 34

Смола от кедър

Ноция влакове / 38
Смола от кедър / 40
Пишат любовни песни / 42
Думите / 44
Литовска катедрала / 46
Любов / 48
Янтар / 50

Вечерният час

...Наивен бях навярно / 53
...Да си припомним / 55
...А хляба, с който съм отраснал / 56
...И бръчката ли, като струна / 58
...Да се сбогуваме с дъжда и с песента му / 60
...Навярно още гледам със очите на дете / 61
...Не знам тревожат ли ви / 63
...Дърво, израснало из тишината / 65
...Не сложих карамфил над твоето мълчание / 67
...Тогава тръгнах бавен и замислен / 69

Писма до поискване

Поет
1. Когато остарееш / 72
2. Всичко си е отишло / 73
Комета / 75
Писма до поискване / 77
В един далечен град / 79
Витло / 81
Спомен за огъня / 83
Романтичен сонет / 85

Танц на кипариси

Южно пътешествие / 87
Танц на кипариси / 89
Пирейска таверна / 91
Делфи / 93
Аргирис / 94
Непознатият град / 96
Олимп / 97
Образ / 98
Неизпратено писмо до Янис Рицос / 100
Камбаните на Егион / 102

Небесна поема

1. Започнах тая песен / 104
2. Спомних си за чакалнята на летището / 106
3. Над крилете алуминиеви / 108
4. Живееше в страната на Коперник / 111
5. Един поет беше викнал / 113
6. Пронизани от падащи / 115
7. Слава на оня / 117
8. От кой телефон да позвъня / 119
9. Ако трябваше отново / 121

ИВАН ДАВИДКОВ

ТАНЦ НА КИПАРИСИ

Редактор *Иван Николов*

Художник *Елена Маринчева*

На обложката репродукция от картина
на Иван Давидков

Художник-редактор *Веселин Христов*

Технически редактор *Любен Петров*

Коректор *Татяна Василева*

Дадена за печат на 20 април 1975 год.

Подписана за печат на 25 юли 1975 год.

Издателски № 1147 Формат 84/108/32. Печатни коли 8,75 Издателски коли 6,69

Тематичен № 228 Тираж 1600 Цена 1,10 лв.

Издателство „Христо Г. Данов“ – Пловдив

Държ. печатница „Д. Благоев“ – Пловдив